

ศิลปจักร

ISBN 0125-0531

THE SILAPAKORN JOURNAL

ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๕

Vol. 35, No. 2 1992

“มรดกใต้ท้องทะเลไทย”

สารบัญ

8

“มรดกใต้ท้องทะเลไทย”
“เรืออ่าวไทย ๑”
จารึก วิลแกว

Cultural Heritage from
Underwater The "Ao-Thai I" junk
or the "Klang-Ao" junk
Jaruk Vilaikaew

34

ความเคลื่อนไหวของ
โบราณคดีใต้น้ำในประเทศไทย
และหลักฐานการพาณิชย์นาวี
สมัยกรุงศรีอยุธยา
สายันต์ ไพรัชญจักร

Current Movement of
Underwater Archaeology
in Thailand and its
Application to the
History of Maritime
Trade during the 13th
to 18th century AD.
Sayan Prishanchit

71

ผลการวิเคราะห์ชั้น
จากเรือรางเกวียน
ศิริชัย หวังเจริญตระกูล
จิราภรณ์ อรัญยะนาถ

Identification of the Resin
from "Rua Rang Kwian"
Sirichai Wangchareontrakul
Chiraporn Aranyanak

77

การอนุรักษ์เครื่องปั้นดินเผา
จากใต้ทะเล

ธิติมา หวังธีระประเสริฐ

Conservation of
Underwater Pottery

Thitima Wangteraprasert

87

จารึกเหรียญเงินพยู

ชะเอม แก้วคล้าย อ่าน-แปล

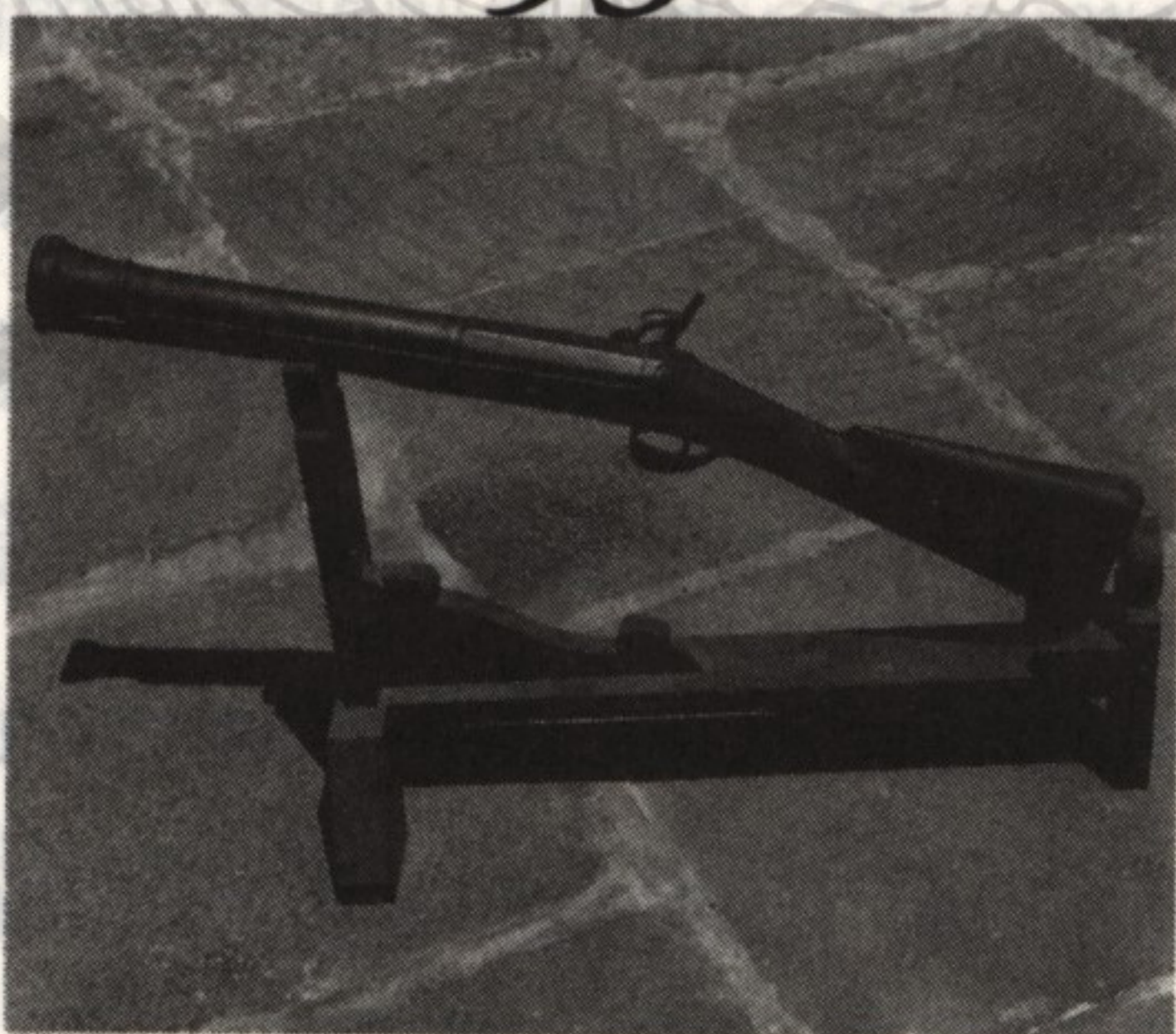
Inscription on a
Pyu Silver Coin

Read and Interpreted by
Cha-Aim Kaewklai

95

ปืนก้องไพโร

ศาสตราจารย์ นพ.สำราญ วงศ์พำ

Blunderbuss

Professor Sumran Wangpha M.D.

103

เครื่องถ้วยโบราณที่พบในเขต
จังหวัดชลบุรี

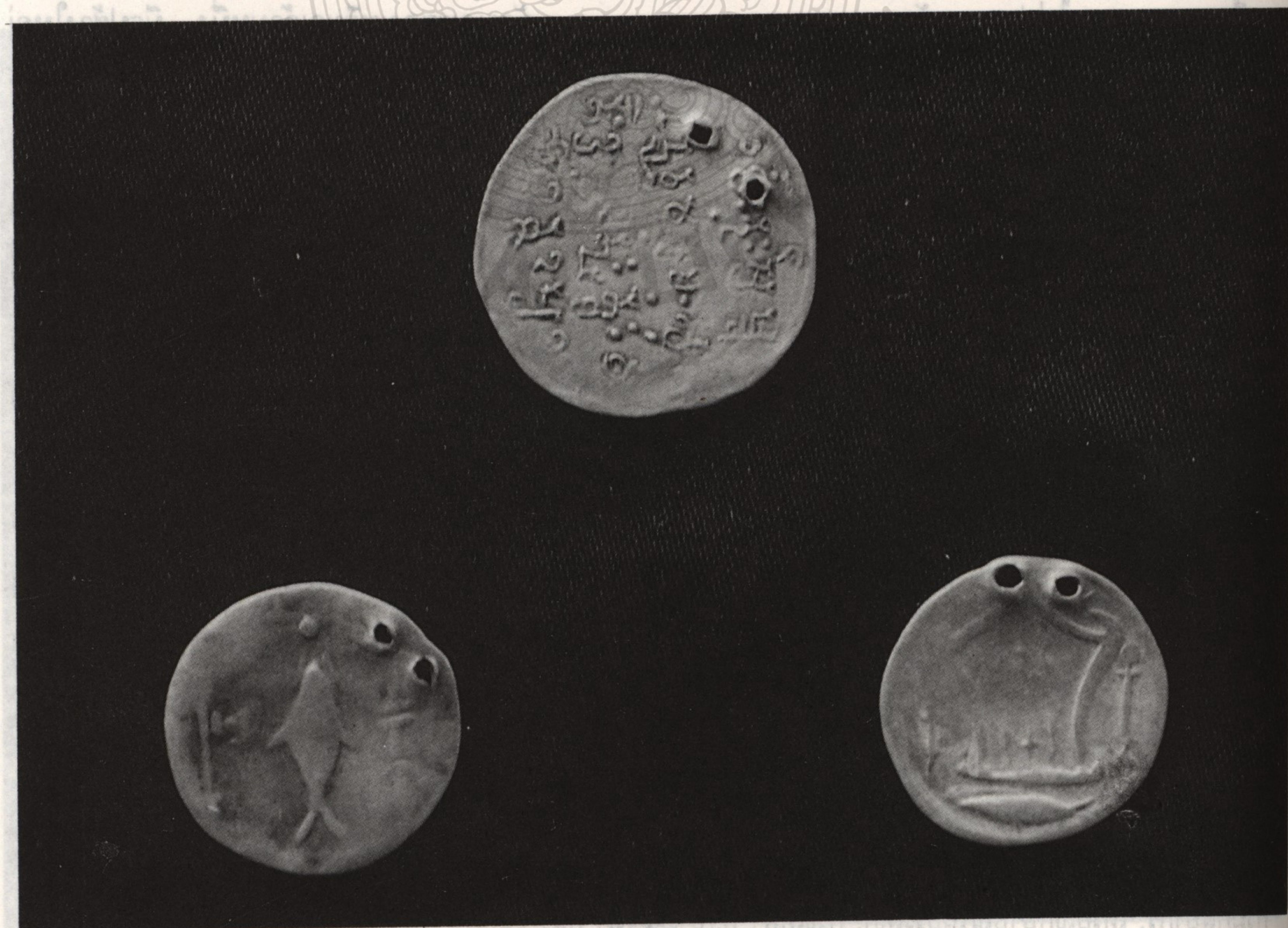
ณัฐภัทร จันทวิช

Ancient Ceramic in
Chonburi

Natthapatra Chandavij

จารึกเหรียญเงินปยุ*

เชนม แก้วคล้าย อ่าน-แปล

ประวัติทะเบียนจารึก

อักษร	ปัลลวะ
ภาษา	สันสกฤต - ปยุ
ศักราช	ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๔
จารึกอักษร	จำนวน ๑ ด้าน ๔ บรรทัด
วัตถุจารึก	เหรียญเงิน
ลักษณะวัตถุ	เหรียญทรงกลม
ขนาดวัตถุ	เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑ นิ้วเศษ
บัญชี/ทะเบียนวัตถุ	๑๖๙
พบเมื่อ	ไม่ปรากฏหลักฐาน
สถานที่พบ	อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
ผู้พบ	ไม่ปรากฏหลักฐาน
ปัจจุบันอยู่ที่	หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติ

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษกจังหวัดเชียงใหม่ ได้รับบริจาคเหรียญเงินมีคำจารึกอักษรโบราณ จาก บริษัทรินคำ จำกัด เพื่อจัดแสดงในหอศิลปวัฒนธรรม ภาคเหนือ และมีความประสงค์จะทราบข้อความจารึกดังกล่าว จึงได้ส่งภาพถ่ายคำจารึกมาให้นักภาษาโบราณอ่านแปล แต่ไม่ได้บอกรายละเอียดใด ๆ เกี่ยว

กับเหรียญอีกเลย จนกระทั่งได้รับสำเนาภาพเหรียญเงินจารึก จากนายทิว วิชัยชัทคะ รองประธานชมรมล้านนาคดี เชียงใหม่ ซึ่งได้ระบुरายละเอียดว่า เส้นผ่าศูนย์กลางของเหรียญ ๑ นิ้วเศษ ชาวบ้านอำเภอจอมทอง ชุद्र่องเพื่อทำไร่ไถยาที่หมู่บ้าน ได้พบเหรียญเงินมีจารึกและเหรียญเงินอื่นๆ พร้อมทั้งพะอบเงินอีก ๓ ชิ้น ผังรวมกันที่โคนต้นไม้ แต่ไม่ได้บอกชื่อหมู่บ้านและตำบลที่ชุद्र่องทำไร่ไถยา เป็นที่ทราบได้ว่าอยู่ในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น

ลักษณะของเหรียญด้านหนึ่ง มีรูปช้างใหญ่ วงชูดอกไม้หนึ่งซ่อ อยู่ในลักษณะราวกับว่านำดอกไม้ไปบูชานมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์อะไรสักอย่างหนึ่ง บนหลังช้างมีบุคคลหนึ่งคนนั่งอยู่ในลักษณะบังคับช้างให้ไปตามทิศทางที่ตนต้องการ ส่วนใต้ท้องช้าง ยังมีลูกช้างอีกหนึ่งเชือกอยู่ในลักษณะคึกคะนอง ยกเท้าหน้าทั้งสองพังกับเท้าข้างหนึ่งของช้างตัวใหญ่ ในอาการร่าเริง

เมื่อพิจารณาตามหลักปรัชญาศาสนาที่มีความเชื่อสืบต่อกันมาเกี่ยวกับสัตว์ที่เป็นสัญลักษณ์ปรากฏในเหรียญต่างๆ เช่น เหรียญเงินตราหอยสังข์ สมัยทวารวดี ด้านที่เป็นหอยสังข์ หมายถึงพระนารายณ์

ภาพประกอบบทความได้รับความเอื้อเฟื้อจากนายทิว วิชัยชัทคะ และนางสุภาวดี วงษ์สุวรรณ หัวหน้าหอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษกเชียงใหม่ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง
หมายเหตุ : บก.

* กรมศิลปากร, เหรียญกษาปณ์ในประเทศไทย, กรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๕๑๗, หน้า ๑๖.

ผู้มีอำนาจสูงสุดฝ่ายธรรมะ เมื่อใดโลกหรือแผ่นดินได้
รับความเดือดร้อนจากฝ่ายธรรมะพระนารายณ์ผู้มีสังข์
เป็นอาวุธก็ลงมาปราบฝ่ายธรรมะ ให้โลกได้ตั้งอยู่ใน
ความสงบต่อไป ฉะนั้น เหรียญเงินตราสังข์สมัยทวารวดี
คงหมายถึง กษัตริย์ หรือผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดินสมัย
ทวารวดีที่อวตารมาจากพระนารายณ์ เพื่อปราบปราม
ฝ่ายธรรมะ แล้วปกครองบ้านเมืองให้สงบสุข

เหรียญเงินตราปุณณกลศ สมัยทวารวดี (หม้อ
น้ำที่มีน้ำเต็ม) มีลวดคือไม้เลื้อย เลื้อยออกมาจากข้าง
ทั้งสองของปุณณกลศ อันเป็นสัญลักษณ์ของชีวิต^๒ คือ
การสร้างสรรค์ อีกด้านหนึ่งของเหรียญมีพระอาทิตย์^๓
พระจันทร์ และปลา เป็นสัญลักษณ์ หมายถึง ไฟ แผ่นดิน
และน้ำ ปรัชญาความเชื่อทางศาสนา ก็คือ ชีวิตของ
สรรพสัตว์ย่อมมีความสัมพันธ์กับสิ่งทั้งสาม คือ ไฟ
แผ่นดิน และน้ำ หรือสวรรค์ โลก และนรก

เงินขุบ หรือ เงินคุด สมัยสุโขทัย ทำด้วยเนื้อชิน
มีรูปข้างข้าง มีรูปราชสีห์ข้าง ปากฎอยู่ในเงินเหล่านี้
อันแสดงถึงสัญลักษณ์ของผู้มีอำนาจ และเป็นใหญ่ใน
แผ่นดิน คือ กษัตริย์ ปกครองบ้านเมืองนั่นเอง เช่น
เดียวกับเงินพดด้วง สมัยอยุธยา มีรูปตราเกี่ยวกับสังข์
คือ หอยสังข์ ครุฑ และช้าง เป็นต้น

เงินพดด้วง สมัยรัชกาลที่ ๒ ของกรุงรัตนโก-
สินทร์ มีรูปครุฑปากฎเป็นสัญลักษณ์ของพระบาท
สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย อันเนื่องมาจากพระนาม
เดิมของพระองค์ท่าน คือ “ฉิม”^๔ ส่วนพระยาครุฑเป็น
เจ้าของวิมานฉิมพลี ดุจเดียวกับที่พระองค์ทรงเป็นเจ้า
ครองราชวังนั่นเอง

เหรียญเงินตราจำนวนมากสมัยรัตนโกสินทร์ที่

มีรูปข้างปรากฏอยู่ในเหรียญ ซึ่งก็มีอยู่หลายรัชกาล
ด้วยกัน นั่นคือ สัญลักษณ์ของผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน
ถ้าเป็นข้างก็จะหมายรวมไปถึงความอุดมสมบูรณ์ของ
แผ่นดินด้วย เพราะข้างเผือกเป็นสัตว์คู่บารมีของผู้มี
บุญญาธิการเท่านั้น เมื่อเจ้าเมืองใดมีข้างเผือกไว้ใน
ครอบครองมาก จะแสดงถึงความมีบุญญาธิการมาก
และแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของประเทศอีกด้วย

จากการประมวลรูปสัตว์ต่าง ๆ ที่ปรากฏใน
เหรียญยุคต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นภาพสัญลักษณ์
ตามหลักปรัชญาความเชื่อทางศาสนาและคตินิยมที่ถือ
ปฏิบัติในยุคต่อมา จารึกเหรียญเงินปยุที่มี
รูปข้างปรากฏอยู่ก็คงเป็นสัญลักษณ์ในทำนองเดียว
กันคือ ข้าง เป็นสัญลักษณ์ของผู้เป็นใหญ่และความ
อุดมสมบูรณ์ แต่ในจารึกปยุนี้ ข้างคงหมายถึงความ
อุดมสมบูรณ์เพียงอย่างเดียว เพราะมีบุคคลผู้เป็นใหญ่
นั่งอยู่บนหลังข้าง คอยบังคับให้ความอุดมสมบูรณ์
เป็นไปตามที่ตนต้องการ ได้ทองข้างมีลูกข้างน้อยกำลัง
คึกคะนองด้วยความร่าเริง คงหมายถึง ผู้อยู่ภายใต้
ปกครองของผู้ใหญ่ในแผ่นดินที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่
ให้มีความเป็นอยู่อย่างสงบสุขและอุดมสมบูรณ์ไปด้วย
พืชพันธุ์ธัญญาหาร ฉะนั้น บุคคลผู้นั่งอยู่บนหลังข้างที่
คอยบังคับบัญชาให้ข้างเป็นไปตามทิศทางที่ตนต้อง
การนั้น คือบุคคลผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน หรือกษัตริย์ผู้
ปกครองรัฐใดรัฐหนึ่งของปยุ

คำจารึกมีความว่า พันทะ ผู้ดำรงตำแหน่ง
ศรีปุนันยวมังกะ ได้สละการบำเพ็ญตบะแล้วอุทิศตน
เพื่อพระโพธิสัตว์

ถ้าคำจารึกตรงตามภาพสัญลักษณ์ที่อยู่อีก

^๒ เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๙

^๓ เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๖

^๔ เรื่องเดียวกัน หน้า ๔๗

^๕ เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๑๓

ด้านหนึ่งของเหรียญ คำว่า พันทะ คงเป็นชื่อของบุคคลสำคัญผู้เป็นใหญ่ที่มีบุญญาธิการ คอยบังคับบัญชาข้างคือความอุดมสมบูรณ์ให้เป็นไปโดยทั่วถึงแก่ประชาชนผู้อยู่ภายใต้การปกครองของตน พันทะผู้ดำรงตำแหน่ง ศรีปุนันยะวมังกะ ในที่นี้ไม่สามารถทราบได้ว่า คำว่า ศรีปุนันยะวมังกะ เป็นตำแหน่งอะไร มีความสำคัญแค่ไหน แต่จากภาพสัญลักษณ์เข้าใจว่า น่าจะเป็นชนชั้นปกครองหัวหน้าผู้นำรัฐของเผ่าปยู

ข้อความต่อไปของจารึกคือ (พันทะ) ได้สละการบำเพ็ญตบะ แล้วอุทิศ (ตน) เพื่อพระโพธิสัตว์ คำว่า ตบะ คือความประพฤติอย่างเคร่งครัดตามลัทธิศาสนา เพื่อระงับกายและใจไม่ให้เป็นไปตามอำนาจของกิเลส คำว่า ตบะ ภาษาปรากฤตแปลว่า หน้าที่ตบะของพราหมณ์หรือหน้าที่ของพราหมณ์คือ การศึกษาเล่าเรียนคัมภีร์พระเวทอันศักดิ์สิทธิ์ ตบะของกษัตริย์หรือหน้าที่ของกษัตริย์คือ การคุ้มครองรักษาประชาชนให้อยู่ดีกินดีมีความสุข ตบะของชาวไวศยะหรือหน้าที่ของชาวไวศยะคือ การทำบุญให้ทานแก่พราหมณ์ ตบะของพวกศูทรหรือหน้าที่ของพวกศูทรคือ การรับใช้คนร่วมชาติ ตบะของพวกฤๅษี นักพฤตคือ การมีภักษมูลเป็นอาหาร

ฉะนั้นคำว่า ได้สละการบำเพ็ญตบะ ถ้าเป็นกษัตริย์หมายถึง การสละหน้าที่ในการรักษาคุ้มครองประชาชนให้อยู่ดีกินดี หรือที่เรียกกันว่าสละราชสมบัติจะสอดคล้องต้องกันกับข้อความต่อไปของจารึกที่ว่า “แล้วอุทิศ (ตน) เพื่อพระโพธิสัตว์”

จากภาพสัญลักษณ์ บุคคลนั่งบนหลังช้าง กำลังบังคับช้างที่มีวงชูดอกไม้ให้ดำเนินไปในทิศทางที่ต้องการ เพื่อไปบูชานมัสการสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่กล่าวถึงนั้น น่าจะเป็นพระโพธิสัตว์

เมื่อพิจารณาทั้งสัญลักษณ์และคำแปลจารึกคู่กันแล้ว เหรียญเงินนี้น่าจะเป็นเหรียญที่ระลึกในครั้งเมื่อบุคคลสำคัญของรัฐหรือกษัตริย์ของปยูได้สละราชสมบัติออกบวชเพื่ออุทิศตนต่อพระโพธิสัตว์

เหรียญเงินที่ระลึกดังกล่าวมีการเจาะเป็นรูสองช่อง เพื่อร้อยสายสำหรับใช้แขวนไว้ในที่ใดที่หนึ่งของผู้ครอบครองเหรียญอันแสดงถึงศรัทธา ความเชื่อ ความเคารพนับถือของผู้ครอบครองเหรียญที่มีต่อเหรียญหรือต่อบุคคลผู้มีรูปอยู่ในเหรียญ ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่า บุคคลผู้มีรูปอยู่ในเหรียญเงินนี้ เป็นบุคคลสำคัญต่อกลุ่มชนนั้นอย่างแท้จริง นอกจากใช้เป็นที่ระลึกด้วยความเคารพนับถือแล้ว อาจจะใช้เป็นเครื่องรางของขลังป้องกันภัยต่าง ๆ อีกด้วย จึงเจาะรูร้อยสายสำหรับแขวนเพื่อพกติดตัวไปเสมอ

จำลองรูปอักษรจารึก

๑. G ᨧᩢ᩠ᨦᩈᩢ᩠ᨦ
 ๒. ᨧᩢ᩠ᨦ ᨧᩢ᩠ᨦ ᨧᩢ᩠ᨦ
 ๓. ᨧᩢ᩠ᨦ ᨧᩢ᩠ᨦ ᨧᩢ᩠ᨦ
 ๔. ᨧᩢ᩠ᨦ ᨧᩢ᩠ᨦ ᨧᩢ᩠ᨦ
- คำอ่าน

๑. ๒ พ : นุท : สุรี ปู
๒. นนุยมัก อ. สุธ
๓. ตี-โฐ ตูป : หุถุ : ว
๔. โม่ อุฎพ อุบุพ=

คำแปล

พันทะ ผู้ดำรงตำแหน่งศรีปุนันยะวมังกะ ได้สละการบำเพ็ญตบะ แล้วอุทิศ (ตน) เพื่อพระโพธิสัตว์

เปรียบเทียบรูปอักษรจารึก

๑. เครื่องหมายขึ้นต้นและลงท้ายของจารึก

ปยูที่ใช้ในจารึกต่าง ๆ เช่น

- Pyu Inscription, Halin Arasi ใช้

၆ - - - - - နှိ

- Silver Stupa Inscription ใช้

၈ နှိ - - - - - နှိ

- Inscription of a Terra cotta ใช้

၂၂ - - - - - ၂

- Terra cotta Votive Tablet ใช้

၁၀၁ - - - - - ၁

- จารึกพระเจดีย์โกยูกา ใช้

၁ - - - - - ၁

ส่วนจารึกเหรียญเงินนี้ เครื่องหมายขึ้นต้น-

ลงท้าย ใช้ ၁ - - - - - ၁

๒. คำว่า ဝိးဗ္ဗ (พนะ) ความจริงน่าจะ
อ่านเป็น วินทะ เมื่อคิดว่า ဝိ คือ วิ แต่ สระอิที่คำว่า
สรี และติ มีรูปเป็น ဝိ เพราะฉะนั้นสระอิที่ผสม
อักษรก็ควรเป็น ဝိ อีกอย่างหนึ่งอักษร ဝိ มี
ความสูงเสมอแค่อักษร န เท่านั้น ถ้ามีสระอิต้องอยู่
เหนือกว่า พยัญชนะในบรรทัดเดียวกัน จึงไม่อาจอ่าน
เป็น วินทะ ได้ เมื่อเทียบกับคำว่า (พเทหิ) ของจารึก
Terra cotta จะเห็นได้ว่า ဝိး: เหมือนกันกับจารึก
เหรียญเงินนี้ทุกประการ พนะ มาจากคำว่า ဝနทะ
แปลว่า ผู้ไหว้ ผู้มีความนอบน้อม แต่ในที่นี้เป็นชื่อ
ของบุคคล คือ นายพันทะ

๓. คำว่า ဝိး (สรี = ศรี) เทียบกับคำว่า
ဝိး (สรี) ของจารึก Terra cotta ของ Pyu
ต่างกันแต่ สระอิ กับ สระอี เท่านั้น คำว่า สรี หรือ ศรี
เป็นคำนำหน้าชื่อ บุคคล ผู้มีตำแหน่งสำคัญ ในที่นี้คือ
ศรีปุณณยวมังกะ

๔. คำว่า ဟူမ္မုဗ္ဗံ (ปุณณยวมัง) (ปุณณยวมัง)

โดยความหมายน่าจะเป็น

ဟူမ္မုဗ္ဗံ

(ปุณณยวมัง) แต่อักษร ဟူ รูปไม่ให้ และอักษร

ဟူ บนอักษร ဟူ ชัดเจน จึงอ่านไปตามรูปอักษร
คำว่า ဟူ เปรียบเทียบกับคำว่า ဟူ ในหนังสือ
แจกรูปอักษร Pyu Reader ของ Thiripyanchi U
Tha Myat เมื่อรวมเป็นปุณณยวมังกะ ไม่สามารถ
แปลความหมายได้

ถ้าอ่านเป็น ဟူမ္မုဗ္ဗံ (พูดดยวมัง)
แปลว่า ผู้สละออกเพื่อชำระให้บริสุทธิ์ จะเป็นความ
หมายที่ใกล้เคียงกับเนื้อหาของคำจารึกมากกว่า แต่
เส้นม้วนปลายของอักษร ဟူ (ผ) ในภาพถ่ายจารึก
ไม่ชัดเจน และอักษร ဟူ ของคำว่า ဟူ (ตตย)
ก็ต่างจากอักษร ဟူ ของคำว่า ဟူ (ตีโฐ)
ฉะนั้นจึงอ่านเป็น ปุณณยวมัง ถือว่าเป็นชื่อของตำแหน่ง
สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะมี สรี นำหน้า

๕. คำว่า ဟူမ္မု (อสุถ) อักษร ส ข้น
กับอักษร ဟူ เทียบได้กับการแสดงลักษณะการ
ซ้อนพยัญชนะของ ส + ဟူ = สဟူ ในหนังสือ Pyu Reader
เป็น ဟူ ซึ่งเหมือนกันกับการซ้อนของจารึกเหรียญ
เงินนี้ เมื่อรวมกับ ဟူ จึงเป็น ဟူမ္မု
(อสุถ) แปลว่า ที่ตั้งที่อาศัย ตำแหน่ง ถ้าอ่านเป็น อสุ
แปลว่า ยากจน ไม่มีสมบัติ เมื่อต่อกับคำว่า สรีปุณ
ยวมัง ซึ่งเป็นชื่อของตำแหน่งชัดเจนยิ่งขึ้น

๖. คำว่า ဝိးဗ္ဗ (ตี โฐ = ตีโฐ) ที่เป็น
ปัญหาควรพิจารณาคือ ဝိးဗ္ဗ เพราะสามารถอ่าน เป็น
โฑร ก็ได้ ซึ่งเมื่อต่อเป็น ตี โฑร จะไม่มีความหมาย
เมื่อเปรียบเทียบกับคำว่า ဝိးဗ္ဗ (ฐิตา) ในมหา
มงคลสูตรนิทานของ Pyu จะเห็นว่าอักษร ဝိး เหมือน
กัน ต่างกันแต่สระเท่านั้น หรือเมื่อเปรียบเทียบกับ
แจกรูปผสมสระของอักษร ဝိး + ဟူ = ဝိးဟူ

(จฺ + โอ = จฺ) ซึ่งก็เหมือนกันกับ จฺ ของจารึก
เหรียญเงินนี้ เมื่อต่อกับ ตี จึงเป็น ตี จฺ = ตีจฺ แปลว่า
ผู้ตั้งอยู่ ผู้ดำรงอยู่

๗. คำว่า **ဟုဝံ** (ตป: หฤ: วโม)
อักษรที่ควรพิจารณาคือ หฤ และ วโม เพราะอ่านได้
หลายนัย เช่น **ဟု** อ่านเป็น หฤ, หนุ, หตุ, หฤ
จึงถือเอาความหมายที่แปลได้คือ หฤ

ส่วน **ဝံ** (วโม) อักษร ม จะแตก
ต่างจากคำว่า มังกะ คือ **ဗ** และ **မ** ลักษณะ
อย่างนี้มีปรากฏใน Silver Stupa Inscription
ของ Pyu เช่นกัน คือคำว่า **မံ** (มย) และคำว่า
ဝံ (ธมา) ฉะนั้นจารึกเหรียญเงินนี้ก็คงอยู่ใน
ลักษณะเดียวกัน

ถ้าจะอ่านเป็น วโส คงไม่ได้ เพราะอักษรมีรูป
เป็น **ဟ** ซึ่งต่างจากอักษร ส ฉะนั้นจึงอ่านเป็น
วโม แปลว่า สละ

๘. คำว่า **ဝုတ** (อุฏพ = อุตฺตร) อักษร
ฎ = **ဣ** ซ้อนอักษร พ = **တ** จึงต่อเป็น **ဝု** =
ฎพ คำว่า อุฎพ = อุตฺตร ตามศัพท์แปลว่า ทิศอุดร
แต่พจนานุกรมศัพท์จารึกภาษามอญให้ความหมายว่า
The Bodhisatta face แปลว่า ผู้มีหน้า เฉพาะ
ต่อพระโพธิสัตว์ ก็คือ อุทิศตนต่อพระโพธิสัตว์

๙. คำว่า **ဝုပ** (อุบุพ) อักษร ပ (พ)
ไม่ค่อยชัดเจนนัก ทำให้เข้าใจว่าเป็นเครื่องหมายจบ
ประโยค คือ **ဂ** = ก็ได้ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับจารึก
อื่นๆ ของพยูแล้ว ยังไม่พบเครื่องหมายจบประโยคใน
ลักษณะนี้

เมื่ออ่านเป็น อุบุพ พจนานุกรมจารึกภาษา
มอญแปลว่า สละ จึงถือเอาความหมายว่า อุทิศ (ตน)
เพื่อไว้รับกับคำว่า อุฎพ ผู้มีหน้าเฉพาะต่อทิศอุดร หรือ

มีหน้าเฉพาะต่อพระโพธิสัตว์ หมายความว่า สละสมบัติ
ทุกอย่างแล้วออกบวชปฏิบัติธรรมตามหลักศาสนา
เพื่อหวังจะบรรลุปะเป็นพระโพธิสัตว์

Inscription on a Pyu Silver Coin

Read and Interpreted by

Cha-Aim Kaewklai

A silver coin with inscription on one side has been donated by the Rincome Limited to the Ratchamangala Phisek National Library in Chiangmai, so that it may be exhibited in the Gallery of Northern Art and Culture.

The reverse side carries a relief depicting an elephant with its trunk raised, holding a bunch of flowers as if she is worshipping. A man is riding the elephant, and a calf is seen under it. The former is raised on its rear legs, leaning on one of the adult's legs.

The depiction of animals on ancient coins in various periods suggests that they were symbols of religious belief and thought. Elephant symbolize both the sovereign and fertility. However, the elephant on the silver coin should be interpreted as a symbol of fertility only, because the symbol of the sovereign is its rider. The baby elephant symbolized the people, who enjoy their peaceful life in the fertile land under the powerful ruler. Thus the man riding on the elephant's back is the ruler or the King of a pyu

State.

The Pyu inscription reads :

ùBhanda, whose title is Sripunangavamanga, has abandoned the ascetic attempts and devotes himself to the Bhodhisattava.

Judging from both the inscription and the symbols appearing on the coin, it is possible that it was minted to commemorate the Pyu King's renunciation of the throne to become a devotee of the Bhodhisattva.

Translated by Janya Manavid